

DRUŽINSKA MEDIACIJA NA PORTUGALSKEM**Prostovoljno sodelovanje in sporazum, ki ga mora odobriti sodišče ali matičar**

Na Portugalskem je mediacija prostovoljna. Stranke v sporu glede družinskih zadev v zvezi z otroki ali zakonci lahko na podlagi medsebojnega dogovora uporabijo javno ali zasebno družinsko mediacijo. Stranke lahko na mediacijo napoti tudi sodišče, vendar jim je ne more odrediti brez njihovega soglasja. Družinska mediacija se lahko uporabi pred vložitvijo tožbe pri sodišču ali matičnem uradu (*Conservatória do Registo Civil*) ali med postopkom. **V obeh primerih mora sporazum v zvezi z družinskimi zadevami, da bi bil izvršljiv, odobriti sodišče ali matičar.** Mediacijski sestankov se lahko udeležijo tudi zastopniki strank (če jih imajo), kar se v praksi včasih zgodi. Splošna načela, ki veljajo za mediacijo, so določena v zakonu št. 29/2013 z dne 19. aprila 2013.

Mediacija v sodnem postopku

Če stranke uporabijo **družinsko mediacijo pred vložitvijo tožbe** in dosežejo sporazum, morajo **pri matičnem uradu po svoji izbiri zaprositi za odobritev** sporazuma. Taki sporazumi se lahko nanašajo na zadeve v zvezi z zakoncema (npr. razveza zakonske zveze, plačevanje preživnine med zakoncema, družinski dom, uporaba priimka nekdanjega zakonca) ali zadeve v zvezi z otroki (npr. sporazum o starševski odgovornosti, priložen sporazumu o razvezi zakonske zveze, ali sporazum o plačevanju preživnine za odrasle otroke). Preden matični urad odobri sporazum, državno tožilstvo (*Ministério Público*) izda mnenje o sporazumu, če se ta nanaša na starševsko odgovornost za mladoletne otroke.

Če mediacija poteka pred vložitvijo tožbe pri sodišču in je **njen edini namen doseči dogovor o starševski odgovornosti za mladoletne otroke** (brez priloženega sporazuma o razvezi zakonske zveze ali prenehanju življenjske skupnosti), morajo stranke pri ustreznem sodišču zaprositi za odobritev sporazuma.

Če **družinska mediacija poteka med sodnim postopkom**, je potek naslednji:

V tožbah v zvezi s starševsko odgovornostjo (npr. pravica do varstva in vzgoje, obiski, preživnine za mladoletne otroke) obstaja faza specializiranega tehničnega zaslišanja in mediacije. Če stranke na sestanku, na katerega jih pozove sodnik, ne dosežejo sporazuma, sodnik odloži pogovore za dva do tri mesece in stranke napoti na enega od naslednjih alternativnih mehanizmov: mediacijo, če stranke soglašajo ali zahtevajo napotitev; ali specializirano tehnično zaslišanje, ki ga opravijo službe sodišča za tehnično podporo. Ob izteku obdobja odložitve se pogovori začnejo znova, in če je bil z eno od zgoraj navedenih metod dosežen sporazum, sodnik prouči in odobri sporazum. Če sporazum ni bil dosežen, zadeva preide v pravdno fazo.

Praviloma lahko sodišče na podlagi člena 273 zakonika o civilnem postopku (*Código de Processo Civil*) v vseh civilnih tožbah, vključno s tožbami v zvezi z zakoncema (npr. razveza zakonske zveze ali prenehanje življenjske skupnosti, plačevanje preživnine med zakoncema in nekdanjima zakoncema ter dodelitev družinskega doma, kadar ni prvotnega sporazuma), začasno ustavi postopek in zadevo predloži v mediacijo, razen če katera od strank temu nasprotuje.

V skladu s členom 272(4) zakonika o civilnem postopku lahko tudi stranke na podlagi medsebojnega dogovora zahtevajo začasno ustavitev postopka za tri mesece in v tem obdobju na lastno pobudo uporabijo mediacijo.

Če je sporazum dosežen z mediacijo, medtem ko poteka postopek v zgoraj navedenih primerih, morajo stranke **za njegovo odobritev zaprositi sodišče.**

Tožbe v zvezi z družinskimi zadevami, ki spadajo v pristojnost matičarja, je treba vložiti s predhodnim soglasjem obeh strank, saj bodo v nasprotnem primeru spadale v pristojnost sodišč. Zato je lahko uporaba mediacije na pobudo strank koristna pred začetkom postopka. Člen 14(3) uredbe-zakona št. 272/2001 z dne 13. oktobra 2001 določa, da mora matičar po začetku postopka v matičnem uradu zakonca, ki zahtevata razvezo zakonske zveze, obvestiti o obstoju storitev mediacije. Ta določba strankam omogoča, da med postopkom za sporazumno razvezo zakonske zveze na matičnem uradu uporabijo mediacijo, da bi dosegle spravo ali pregledale sporazum o starševski odgovornosti, priložen sporazumu o razvezi zakonske zveze, kadar obstaja predlog državnega tožilstva v zvezi s tem.

Izbira javnega ali zasebnega mediatorja, trajanje in stroški mediacije

V skladu s členom 272(4) zakonika o civilnem postopku lahko družinska mediacija praviloma **traja največ tri mesece**. Le v izjemnih in ustrežno utemeljenih primerih lahko traja dlje.

Če stranke uporabijo **zasebno mediacijo**, morajo plačati nagrado mediatorja. Višina te nagrade, pravila in časovni raspored mediacije se določijo v protokolu o mediaciji, ki ga stranke in mediator podpišejo na začetku mediacije. Ministrstvo za pravosodje vodi **seznam** javnih in zasebnih mediatorjev, s katerega lahko stranke izberejo zasebnega mediatorja.

Za uporabo **javne mediacije** se morajo stranke obrniti na **urad za alternativno reševanje sporov** (*Gabinete de Resolução Alternativa de Conflitos*) generalnega direktorata za pravosodno politiko (*Direcção Geral da Política de Justiça*) in zahtevati predhodni sestanek v zvezi z mediacijo. To lahko storijo po telefonu (+351 808262000) ali prek **spletnega obrazca**. Stranke in mediator na predhodnem sestanku v zvezi z mediacijo podpišejo protokol o mediaciji. Določita se trajanje in časovni raspored sestankov ter pojasnijo postopkovna pravila.

Strošek javne družinske mediacije je 50 EUR za vsako od strank, ne glede na število predvidenih sestankov. To takso v višini 50 EUR plača vsaka od strank na začetku javne mediacije. Stranke ne krijejo nagrad mediatorjev v javnem sistemu. Krije jih generalni direktorat za pravosodno politiko v skladu z zakonsko tarifo.

Sestanki v okviru javne mediacije lahko potekajo v prostorih generalnega direktorata za pravosodno politiko ali v prostorih, ki jih da na voljo občina, v kateri stranke prebivajo.

Pri javni mediaciji lahko stranke mediatorja izberejo s seznama izbranih javnih mediatorjev. Če tega ne storijo, ga urad za alternativno reševanje sporov generalnega direktorata za pravosodno politiko imenuje s seznama javnih mediatorjev, in sicer glede na zaporedni vrstni red in ob upoštevanju bližine območju strankinega prebivališča. Praviloma se to imenovanje opravi elektronsko.

Če so stranke upravičene do **pravne pomoči**, se lahko z njo krijejo stroški mediacije.

Čezmejna mediacija in somediacija

V primeru **čezmejnega spora**, pri katerem niso mogoča osebna srečanja, lahko mediacija poteka prek videokonference.

Na Portugalskem se lahko **mediatorji iz drugih držav članic** vpišejo na seznam družinskih mediatorjev, ki ga vodi ministrstvo za pravosodje (ki vključuje javne in zasebne mediatorje), ter so lahko tudi izbrani za seznam javnih družinskih mediatorjev (na podlagi javnega razpisa). V obeh primerih veljajo enaki pogoji kot za nacionalne mediatorje.

Na Portugalskem **je somediacija mogoča** v javnem in zasebnem sistemu mediacije. Somediacija lahko poteka na podlagi odločitve strank ali na predlog mediatorja, če meni, da je to najboljši pristop k zadevi.

Koristne povezave/veljavna zakonodaja

Obiščite spletišče [DGPJ](#) za povezave do:

nacionalne zakonodaje o mediaciji: [zakon št. 29/2013 z dne 19. aprila 2013 \(zakon o mediaciji\)](#);

[seznama javnih in zasebnih družinskih mediatorjev](#);

splošnih informacij o družinski mediaciji.

Prošnje za javno mediacijo se lahko sporočijo po telefonu +351 808262000 ali prek [spletnega obrazca](#).

Podatke o stroških javne mediacije najdete na povezavi:

[Pedir mediação familiar | Justiça.gov.pt \(justica.gov.pt\)](#)

Cene za zasebno mediacijo se lahko razlikujejo od cen, navedenih za javno mediacijo.

Končna opomba

Informacije v tem informativnem listu so splošne in niso izčrpne. Ne zavezujejo kontaktne točke, Evropske pravosodne mreže v civilnih in gospodarskih zadevah, sodišč ali drugih oseb. Upoštevati je treba veljavna zakonodajna besedila.

Zadnja posodobitev: 20/12/2023

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.